

LR Vyriausybės kanceliarijos kanclerei Giedrei Balčytytei

2023-02-20

LR Finansų viceministrei Vaidai Markevičienei

LR Ekonomikos ir inovacijų viceministrei Ievai Valeškaitei

DĖL LR VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO NR. 22-15958(2)

Lietuvos loterijų asociacija (toliau – Asociacija), vienijanti didžiausius šalies loterijos organizatorius, susipažinusi su Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengtu ir paskelbtu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo Nr. IX-1661 28 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1184 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1913(2)“ antruoju projektu Nr. 22-15958(2) (toliau – Nutarimo projektas), pakartotinai nepritaria šiam Nutarimo projektui ir pažymi, kad Nutarimo projekto turinys iš esmės nėra nepasikeitęs, nors savo argumentuotas pastabas projektui pateikė ne tik Asociacija, asocijuotos verslo struktūros, bet ir LR Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Dar daugiau tiek Nutarimo projekte ir jį lydinčiuose dokumentuose nėra pateikiami argumentai, kodėl nebuvo atsižvelgta į pateiktas pastabas, todėl kyla pagrįsti klausimai, ar galima teigti, kad Nutarimo projektas yra suderintas su suinteresuotomis šalimis ir institucijomis bei kodėl taip neatsakingai yra įgyvendinamas teisės akto projekto viešasis derinimas.

LR Finansų ministerija, rengusi aptariamą Nutarimo projektą, lydraštyje nurodo, kad į Asociacijos ir asocijuotų verslo struktūrų nuomonę ir siūlymą nepritarti Seimo narių inicijuotam Loterijų įstatymo 28 straipsnio pakeitimui, yra „neatsižvelgta dėl Nutarimo projekte dėstomų priežasčių“. Deja, tenka pažymėti, kad Nutarimo projekte nėra pateikiama jokių argumentų, dėl ko LR Finansų ministerija siūlo LR Vyriausybei nepritarti Asociacijos nuomonei, todėl pacituotas lydraščio atsakymas atrodo kaip formalus atsakymas, atspindintis LR Finansų ministerijos atsisakymą bet kokia forma, argumentai diskutuoti su verslo, kurį reikšmingai palies siūlomas reguliavimas, bendruomene. Stebina, kad panašiai paviršutiniškai ir selektyviai atsakomas ir į institucijų, konkrečiai, LR Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktas, pastabas.

Nekartodami viso 2022-12-01 Asociacijos rašto su išdėstytais nepritarimo argumentais turinio (patį raštą pridedame), šiame rašte akcentuojame svarbiausius dalykus ir pastabas dėl Nutarimo projekto turinio bei esmines pastabas dėl įgyvendinto viešojo derinimo proceso trūkumų/**paviršutiniškumo**/neprofesionalumo:

- 1. Pažymime, kad nėra jokio objektyvaus ir duomenimis pagrįsto poreikio įvesti naujus ribojimus verslui.** Internetu išplatinamų loterijų bilietų rodikliai sudaro vos 1 procentą sumos, kurią gauna nuotolinių azartinių lošimų organizatoriai. Internetu loterijos bilietus galima platinti nuo pat pirmos LR Loterijų įstatymo redakcijos (2004 metų), kuris taip pat nenustatė jokių reklamos ar skatinimo ribojimų tokioms loterijoms. Tačiau ir tokiomis liberaliomis sąlygomis, šios loterijos ir jų bilietų platinimas internete nesukėlė jokių socialinių problemų ir žaidėjų dalyvavimas šiose loterijose yra sveikame pramogavimo lygyje. O jei toks poreikis egzistuoja, loterijų rinką reguliuojančios ir prižiūrinčios institucijos nepasivargino

pateikti jokių jį pagrindžiančių argumentų ar duomenų. Asociacija liūdina aplinkybę, kad nei LR Finansų ministerija, nei Lošimų priežiūros tarnyba prie šios ministerijos, kuri taip pat išreiškė savo nuomonę dėl Nutarimo projekto, nepateikė jokios analizės ar duomenų, leidžiančių įsitikinti, kad LR Seimo narių siūlymas labiau saugoti loterijos žaidėjus, įvedant griežčiausio lygio ribojimus, yra reikalingas ar pagrįstas., kas kelia klausimą, ar rinka prižiūrinčios institucijos turėtų teikti tokią paviršutinišką siūlomo teisinio reguliavimo analizę, kai siūlomas reguliavimas iš esmės keičia rinkos padėtį ir turės žymių neigiamų pasekmių šioje rinkoje veikiančiam verslui. Pridedame prie šio rašto Lošimų priežiūros tarnybos pastabas derinimui pateiktam Nutarimo projektui ir prašome įvertinti, ar pateiktų argumentų ir analizės pakanka pritarti tokiam teisiniam reguliavimui.

2. **LR Finansų ministerija įsitikintų 1 punkte nurodyto teiginio teisingumu, jei prieš teikdama Nutarimo projektą būtų užbaigusi pradėtą Loterijų įstatymo teisinio reguliavimo *ex post* vertinimą** (vertinimas pradėtas LR Finansų ministro 2022 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. 1K-82 „Dėl Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo“), kurio vienas iš tikslų yra įvertinti, ar taikant Loterijų įstatymo nuostatas pakanka interneto ryšiu loterijose dalyvaujančių asmenų apsaugos priemonių. Pažymėtina, kad šio vertinimo rezultatų laukia ne tik rinkos dalyviai, bet ir LR Seimo Biudžeto ir finansų komitetas. Tačiau, praėjus beveik metams, šis vertinimas iki šiol nėra atliktas, o svarbūs klausimai lieka neatsakyti. Visgi, LR Finansų ministerijai tai nėra kliūtis siūlyti pritarti naujam draudimui, uždedančiam neproporcingus ribojimus ne tik loterijos organizatoriams, bet ir internetinei žiniasklaidai, reklamos sektoriui ir kitiems interneto turinio kūrėjams. Pažymėtina, kad LR Ekonomikos ir inovacijų ministerija savo išvadoje Nutarimo projektui taip pat atkreipė LR Finansų ministerijos dėmesį, kad „Nutarimo projekte taip pat nėra įvertinta, kokį neigiamą poveikį tai padarytų kitiems susijusiems verslams, pavyzdžiui, žiniasklaidos sektoriui“. Manytina, kad derinimo pažymoje pateiktas LR Finansų ministerijos formalus atsakymas, kad „neigiamo poveikio žiniasklaidos sektoriui teisinio reglamentavimo pakeitimas neturės arba jis bus minimalus“ švelniai tariant neatspindi realybės ir taip pat nėra pagrįstas kokia nors nors analize, nes šiam atsakymui pagrįsti nėra pateikiama jokių statistinių duomenų ar finansinių rodiklių apie loterijų rinką.
3. **LR ekonomikos ir inovacijų ministerija Nutarimo projekto derinimo metu atkreipė LR Finansų ministerijos dėmesį į tai, kad išmintinga būtų sulaukti atliekamo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatų ir tik tada priimti sprendimą dėl pritarimo ar nepritarimo LR Seimo narių pasiūlytam naujam draudimui.** LR Finansų ministerija nepritarė siūlymui nuomonę pateikti tik užbaigus *ex post* vertinimą dėl to, kad, ministerijos nuomone, siūlymas drausti skatinti loterijos bilietų pirkimą internete yra ne žaidėjų apsaugos priemonė, o „pakeitimais siekiama nuoseklaus įstatymo nuostatų taikymo nepriklausomai nuo loterijos bilietų platinimo būdo“. Ypač stebina LR Finansų ministerijos nuomonė, kad šiuo metu jos atliekamas teisinio reguliavimo *ex post* vertinimas ir įstatymo projektas, kuriam rengiama LR Vyriausybės nuomonės yra du nesusiję dalykai – nors viešai yra paskelbta, kad šio *ex post* vertinimo vienas iš tikslų yra įvertinti, ar taikant Loterijų įstatymo nuostatas pakanka interneto ryšiu loterijose dalyvaujančių asmenų apsaugos priemonių. Visgi, LR Finansų ministerija mano, kad LR Seimo narių siūlymas keisti Loterijos įstatymo 28 straipsnio nuostatas ir uždrausti bet kokiomis priemonėmis skleisti informaciją ar atlikti įtikinėjimo veiksmus, skatinančius dalyvauti interneto ryšio loterijose, yra šių metų pradžioje įsigaliojusio kito draudimo – siūlyti įsigyti loterijos bilietus parduotuvėse – loginė tąsa ir savotiškas papildymas. Keista, tačiau to neišvengia net patys siūlymo teikėjai, kurie aiškinamajame rašte gan aiškiai nurodė, kad „siūlomas reguliavimas padidins asmenų apsaugą nuo galimų finansinių praradimų, neigiamo internetinio ryšio loterijų poveikio bei sumažins asmenų įsitraukimą į azartinius žaidimus.“, t. y., įstatymo projekto tikslas – internetu dalyvaujančių loterijose žaidėjų apsauga. Dar daugiau, pažymėtina, kad 2022 m. birželio 28 d. LR Seimo

Biudžeto ir finansų komitete svarstant šį projektą, kurio pagrindu pritariama dar griežtesniems loterijų rinkos apribojimams, Komitetas kreipėsi į Lošimų priežiūros tarnybą dėl nuostatų išaiškinimo, o tiek rinką prižiūrinti institucija, tiek ir projekto iniciatoriai ir Komiteto nariai viešai pritarė, kad skatinimo draudimas fizinėse platinimo vietose niekaip neapima internetinės erdvės. Atitinkamai, buvo papildytas ir Loterijų įstatymo 28 straipsnis „Draudimai ir apribojimai, susiję su loterijų organizavimu“ – 12 šios straipsnio dalyje nustatoma, kad „Šis draudimas netaikomas, kai loterijos bilietai platinami interneto ryšiu“. Kyla klausimų, kodėl Loterijų įstatymo pakeitimui, kuriuo įvedami nauji ribojimai loterijų organizavimui ir kuris įsigaliojo tik 2023 metų sausio 1 dieną, jau siūlomi nauji pakeitimai, dar labiau griežtinantys loterijų organizavimą, ir kodėl tokiems pakeitimams pritaria LR Vyriausybės institucijos, dar pernai viešai patvirtinusios, kad naujai įvedami skatinimo ribojimai fizinėse pardavimo vietose nebus perkeltami į internetinę erdvę. Pažymėtina, kad įtraukti šią nuostatą pasiūlė būtent rinką prižiūranti institucija, o jai pritarė LR Biudžeto ir finansų komitetas ir parlamentas, todėl ypač stebina teisinis nenuoseklumas, vos įsigaliojus įstatymui jį keisti. Iš tiesų tai kelia didžiulį nerimą verslui dėl pagrįstų lūkesčių, institucijų pažadų ir kokio nors teisinio reguliavimo prognozuojamumo.

4. **Per pastaruosius metus loterijų organizavimo sąlygos LR Seimo narių iniciatyva buvo ne kartą sunkintos ir blogintos, *ad hoc* nuolat keičiant subalansuotą ir LR finansų ministerijos darbo grupėje išdiskutuotą 2020 metais priimtą LR Vyriausybės parengtą naujos redakcijos Loterijų įstatymą.** Asociacija viso šio proceso metu reiškė susirūpinimą, kad verslo sąlygų bloginimas neparemtas jokiais tokių pokyčių poreikį indikuojančiais duomenimis, o tik juos inicijuojančių LR Seimo narių asmenine nuomone. Asociacija visada apeliavo į tai, kad būtina sulaukti LR Finansų ministerijai pavesto atlikti teisinio reglamentavimo poveikio vertinimo ir tik tada spręsti, ką ir kaip reikia keisti loterijų teisiniame reglamentavime. Tačiau dabar, kai LR Seimas pagaliau kreipėsi LR Vyriausybės nuomonės dėl savo narių idėjų įvertimo, LR Vyriausybė siūlo nekreipti dėmesio į jos vykdomą svarbų vertinimą ir jo rezultatus bei pritaria eilinei neargumentuotai iniciatyvai.
5. **Asociacija papildomai atkreipia dėmesį, kad tokie beatodairiški veiksmai lėmė, kad loterijų organizatorių skaičius nuo 7 bendrovių, turėjusių licencijas organizuoti loterijas 2020 metais, jau sumažėjo iki 3 bendrovių** (t. y., daugiau nei du kartus). Naujausias pokytis mažėjant veikiančių loterijų bendrovių įvyko praėjusiais metais ir negali būti nesusijęs su pastaruoju metu priimtomis ir loterijų organizavimo veiklą dar labiau suvaržančiomis ir mokesčių našta didinančiomis iniciatyvomis, kurios buvo priimtose LR Seime. Pažymime, kad Asociacija jau išdėstė savo prognozes LR Finansų ministerijai, kad **dėl priimtų suvaržymų ir mokesčio padidinimo, loterijų bilietų pardavimo rodikliai mažės (o kartu mažės ir sumokamo loterijų mokesčio suma)**. Todėl Asociacija prašo įvertinti, kam iš tiesų naudingi tokie pakeitimai, kurie trina loterijų verslą iš Lietuvos ekonomikos žemėlapiu ir atima iš žaidėjų galimybę saugiai ir atsakingai patenkinti azarto poreikį nedidelio azarto loterijų žaidimuose, bei palieka tik pavojaingesnę azartinių lošimų alternatyvą.

Atsižvelgiant į pateiktus argumentus, prašome

- 1) nepritarti LR Finansų ministerijos parengtam Nutarimo projektui,
- 2) įpareigoti LR Finansų ministeriją užbaigti Loterijų įstatymo teisinio reguliavimo *ex post* vertinimą, o naują LR Vyriausybę išvados projektą dėl LR Seimo narių siūlymo keisti Loterijų įstatymo 28 straipsnį teikti remiantis atlikto teisinio reglamentavimo poveikio vertinimo rezultatais,
- 3) įvertinus, kad į verslo asociacijų ir institucijų pastabas nebuvo atsižvelgta nepateikus jokių šių pastabų atmetimą pagrindžiančių argumentų ir duomenų, prašome pakartotinai derinti Nutarimo projektą su suinteresuotomis šalimis, sudarant galimybę

verslo asociacijoms pristatyti argumentus ir susijusius statistinius duomenis, o LR Finansų ministerijos atstovams pagrįstai ir argumentuotai į tai atsakyti

Apibendrinant pažymime, kad Asociacija, vienijanti teisėtai veikiančius verslo subjektus, nesupranta, kokia su egzistuojančiu loterijų reguliavimu susijusi problema yra keliama ir kaip tai yra sprendžiama siūlomu reguliavimu, kadangi nei Nutarimo projektu, nei jį lydinčiais dokumentais nėra pateikia jokių LR Vyriausybės nuomonę pagrindžiančių duomenų ir argumentų. Dar daugiau, visiškai nėra aišku, kodėl šiuo, loterijų reguliavimo, klausimu yra vengiama kokybiškos diskusijos ar kokia skuba skatina atsisakyti šios diskusijos šalies verslu. Nenorime tikėti, kad šio Nutarimo projekto viešasis derinimas yra tik imitacija, prieštaraujanti tiek LR Vyriausybės programoje įtvirtintiems, tiek Lietuvos institucijų deklaruojamiems kokybiškos teisėkūros principams, todėl prašome atsižvelgti į šiame rašte išdėstytus argumentus ir sudaryti galimybes šį Nutarimo projektą tinkamai suderinti su verslo asociacijomis ir kitomis institucijomis.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

PRIDEDAMA: Lietuvos loterijų asociacijos 2022-12-01 rašto kopija - 5 lapai.

Lošimų priežiūros tarnybos prie Finansų ministerijos raštas „Dėl išvadų pateikimo“ - lapas

Lietuvos loterijų asociacijos prezidentas

Andrius Karaliūnas